

IJsseldelta-Zuid

**Advies over de reikwijdte en het detailniveau
van het milieueffectrapport**

12 juli 2007 / rapportnummer 1929-32

INHOUDSOPGAVE

| | |
|---|-----------|
| 1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER | 4 |
| 2. OPGAVEN..... | 5 |
| 2.1 Algemeen | 5 |
| 2.2 Toekomstvastheid voor hoogwater | 5 |
| 2.3 Woningbouw..... | 6 |
| 3. BESLUITVORMING | 6 |
| 4. ALTERNATIEFONTWIKKELING | 7 |
| 4.1 Referentie en nulalternatief | 7 |
| 4.2 Hanzelijn en keuze scenario | 7 |
| 4.3 Alternatiefontwikkeling..... | 8 |
| 5. MILIEUEFFECTEN..... | 10 |
| 5.1 Algemeen | 10 |
| 5.2 Geo(morfo)logie, bodem en water | 10 |
| 5.3 Hydraulica, erosie en sedimentatie bypass | 11 |
| 5.4 Natuur | 12 |
| 5.5 Leefmilieu | 13 |
| 5.6 Cultuurhistorie..... | 13 |
| 5.7 Recreatie..... | 14 |
| 6. OVERIGE ONDERWERPEN | 14 |

BIJLAGEN

1. Projectgegevens
2. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

In het gebied IJsseldelta-Zuid willen de provincies Overijssel en Flevoland de regionale opgaven voor hoogwaterbescherming, woningbouw, infrastructuur, natuur en recreatie, integraal uitwerken. In 2006 zijn – als eerste stap voor de integrale ontwikkeling – zes scenario's uitgewerkt en is een Masterplan opgesteld. Voor het eerste formele besluit stellen Gedeputeerde Staten van de provincies Overijssel en Flevoland beide een partiële provinciale streekplanherziening op. Om de milieubelangen een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over de planherzieningen wordt de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. De Commissie voor de m.e.r. is gevraagd een advies te geven welke informatie het milieueffectrapport (MER) moet bevatten¹.

De Commissie bouwt in haar advies voort op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Dat wil zeggen dat dit advies **niet** zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau moet worden gelezen.

De volgende punten zijn essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het MER niet op onderstaande punten in gaat:

- Een onderbouwing voor de opgaven waarover in de streekplanherzieningen een besluit wordt genomen waarin wordt ingegaan op nut en noodzaak, genomen en te nemen besluiten en randvoorwaarden. Ga specifiek in op de vraag waarom uitbreidingslocaties voor woningbouw in deze omvang noodzakelijk zijn in dit gebied.
- De toekomstvastheid van de hoogwatergeul. Geef aan voor welke afvoercapaciteit de hoogwatergeul wordt aangelegd en hoe met de positionering van andere activiteiten (wonen en wegen) in het gebied en met eventuele toekomstige opgaven als gevolg van klimaatveranderingen, rekening wordt gehouden.
- De alternatieven voor de gebiedsontwikkeling. Werk in ieder geval een "groen" hoogwatergeul-alternatief uit met minimale vergravingen en bebouwing binnendijks en zet dit af tegen een "blauw" hoogwatergeul alternatief. Bepaal alternatieven voor uitbreidingslocaties voor woningbouw op regionale schaal.
- Een effectbeschrijving passend bij de concreetheid van de te nemen besluiten. Geef daarvoor een systeembeschrijving waarin de relaties tussen de geomorfologie, (grond)waterstromen en ecologie (inclusief passende beoordeling) van voor en na de ingreep duidelijk worden.
- De samenvatting van het MER moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling vormen van de inhoud van het MER.

¹ Voor nadere projectgegevens zie bijlage 1.

2. OPGAVEN

2.1 Algemeen

De opgaven voor de integrale gebiedsontwikkeling zijn vastgelegd in het Masterplan 'Nu de kansen grijpen: veilig wonen, werken en recreëren in IJsseldelta-Zuid'. Met de integrale gebiedsontwikkeling IJsseldelta-Zuid wordt volgens het Masterplan beoogd (samengevat):

- een hoogwatergeul tussen de IJssel en het Drontermeer aan te leggen als alternatief voor de Planologische Kern Beslissing Ruimte voor de Riviermaatregel (PKB RvdR) 'Zomerbedverlaging Beneden-IJssel';
- woningbouw ten zuiden en westen van Kampen;
- (rekening te houden met) opwaardering van rail- en weginfrastructuur;
- recreatie- en natuurontwikkeling (inclusief de Ecologische Hoofdstructuur).

Er is een groot verschil in concreetheid tussen de verschillende opgaven. Voor de hoogwatergeul is een ruimtelijke reservering opgenomen in de PKB RvdR, terwijl over woningbouw nog discussie bestaat hoe groot de opgave moet zijn en waar deze moet komen², de Hanzelijn wordt inmiddels aangelegd terwijl de opwaardering van de N50 en de N307 in de verkennende fase zijn. Daarbij stellen wet- en regelgeving, zoals de Natuurbeschermingswet, randvoorwaarden aan de ontwikkeling en geven ze richting aan de alternatieven. Geef in het MER:

- een overzicht van de kwantitatieve uitgangspunten, randvoorwaarden en genomen besluiten waaraan de gebiedsontwikkeling moet voldoen;
- nut en noodzaak voor iedere opgave;
- concrete en toetsbare doelstellingen.

Daarbij zijn niet alle opgaven even bepalend voor de ontwikkeling. De tracering van de hoogwatergeul in relatie tot het (herziene) tracébesluit van de Hanzelijn lijkt primair richtinggevend waarbij andere elementen zoals bijvoorbeeld de aanpassing van de infrastructuur meer volgend zijn. Geef in het MER aan welke hiërarchie er bestaat in de doelen.

2.2 Toekomstvastheid voor hoogwater

In de PKB RvdR is de Hoogwatergeul Kampen opgenomen als langetermijnoplossing en als mogelijk alternatief voor de in het basispakket opgenomen maatregel 'Zomerbedverlaging Beneden-IJssel'.

Hierbij moet volgens de Commissie rekening worden gehouden dat er – ingeval van ingrijpende klimaatverandering – op enig moment een besluit moet worden genomen om een groter aandeel van de rivierafvoeren via de IJssel af te wikkelen³. Met name de vraag in hoeverre de in het Masterplan voorziene maatregelen op langere termijn eventuele zwaardere maatgevende hoogwaters kunnen faciliteren (zonder de op korte termijn voorziene maatregelen te niet

² Zie ook bijlage 2, inspraakreacties 1 en 10.

³ Zie ook bijlage 2, inspraakreactie 4 van Rijkswaterstaat Oost-Nederland die adviseert rekening te houden met een scenario van (gemiddelde) waterstanden in het IJsselmeer van 1 meter hoger in 2100. Zie ook de studie 'Nederland Later' van het Milieu- en Natuurplanbureau, met medewerking van WL/Delft Hydraulics, juni 2007.

te doen) is van belang om in strategische zin de effecten te vergelijken met de referentie situatie (zie ook 4.3).

2.3 Woningbouw

In het Masterplan wordt aangegeven dat Kampen wil groeien naar 60.000 inwoners in 2030. Geef:

- een onderbouwing voor de noodzaak voor woningbouw in de regio en netwerkstad Kampen-Zwolle en het aandeel daarvan in de gemeente Kampen;
- aan hoe groot de vraag naar woningen is in de eerste 10 jaar (planperiode 2008-2018) en daarna;
- inzicht in de aard van de gewenste woonmilieus en het deel van de woningbouwopgave dat binnen bestaand bebouwd gebied wordt geaccommodeerd;
- de mogelijke woningbouwlocaties in de regio en netwerkstad Kampen-Zwolle en de (milieu)argumenten voor woningbouw in het plangebied (zie ook woningbouw bij de alternatiefontwikkeling 4.3).

3. **BESLUITVORMING**

Het MER dient voor de besluitvorming over twee partiële provinciale streekplanherziening. Het detailniveau van de te onderzoeken effecten wordt bepaald door de concreetheid (mate van kaderstelling) van de te nemen besluiten. Als de partiële streekplanherzieningen concrete beleidsbeslissingen bevatten, zal het effectenonderzoek voor die onderdelen gedetailleerder moeten zijn⁴.

Complicerend voor dit project is dat er voorzien is dat medio 2008 de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening van kracht wordt. Daarin vervalt de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten om bestemmingsplannen goed te keuren. Er ontstaan wel nieuwe instrumenten voor het provinciaal bestuur om haar invloed aan te wenden om de uitvoering van ruimtelijk beleid vorm te geven (structuurvisie, verordening, pro-actieve aanwijzing, reactieve aanwijzing). Dit zal ook consequenties hebben voor plan- en/of besluit-m.e.r.-procedures en Nb-wetprocedures.

Geef in het MER aan hoe concreet de verschillende onderdelen van de integrale gebiedsontwikkeling in de besluiten worden opgenomen en welke besluitvorming daarna nog volgt. Geef daarbij aan hoe en welke doorwerkings- en uitvoeringsinstrumenten worden ingezet onder de vigeur van de nieuwe Wro.

⁴ Op pagina 21 van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt aangegeven dat voor het bestemmingsplan een besluit-m.e.r. nodig is. Voor een bestemmingsplan kan ook zowel een besluit-m.e.r. als een plan-m.e.r. nodig zijn.

4. ALTERNATIEFONTWIKKELING

4.1 Referentie en nulalternatief

De referentiesituatie waartegen de effecten beschreven moeten worden wordt bepaald door de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkeling. De situatie zoals vastgelegd in de PKB RvdR en het tracébesluit van de Hanzelijn zijn autonome ontwikkelingen. Als de besluitvorming over de hoogwatergeul echter doorgaat zal de PKB RvdR maatregel “zomerbedverlaging beneden-IJssel” niet worden uitgevoerd. Als de besluitvorming over de Hoogwatergeul niet doorgaat zal de “zomerbedverlaging beneden-IJssel” wél doorgaan. De Commissie adviseert daarom om deze zomerbedverlaging niet op te nemen in de referentie maar in een nulalternatief⁵.

In de vergelijking van de hoogwatergeul-alternatieven met de referentie wordt dan duidelijk wat de gevolgen zijn van de hoogwatergeul. In de vergelijking van de hoogwatergeul-alternatieven met het nulalternatief wordt duidelijk wat de gevolgen zijn van de hoogwatergeul ten opzichte van de zomerbedverlaging.

De overige opgaven (woningbouw, infrastructuur) kunnen alleen die in de referentie en het nulalternatief worden opgenomen voor zover daar formele besluiten over zijn genomen.

4.2 Hanzelijn en keuze scenario

De genomen tracébesluiten voor de Hanzelijn hebben de mogelijkheden voor het tracé en de inrichting van de hoogwatergeul aanzienlijk ingekaderd. Een aantal van de opties die in de eerdere scenario-studies voor de integrale gebiedsontwikkeling IJsseldelta-Zuid in beeld zijn gebracht, zijn nu geen reële opties meer vanwege de genomen besluiten over de Hanzelijn. De Commissie adviseert om de (beperkte) bandbreedte aan mogelijkheden voor lokalisering, tracering van de diverse beoogde functies als gevolg van de besluitvorming over de Hanzelijn duidelijk in beeld te brengen. Geef daarbij aan in hoeverre de vastgestelde tracering en hoogteligging van de Hanzelijn conflicterend is voor eventuele toekomstige hoogwateropgaven.

⁵ Zie ook bijlage 2, inspraakreactie 6 van het Waterschap Groot-Salland.

4.3 Alternatiefontwikkeling

Geohydrologie richtinggevend

De geohydrologische situatie dient mede richtinggevend te zijn bij de ontwikkeling van alternatieven. Het plangebied ligt op de overgang van Pleistoceen en Holoceen. Dat betekent dat het oorspronkelijke Pleistocene reliëf (dekzandruggen, stroomgeulen etc.) ondiep onder de afdekkende veen en kleilagen liggen⁶. Als de bovenlaag wordt ontgraven, wordt mogelijk de doorlaatbaarheid van de watervoerende pakketten zodanig vergroot dat veel kwel wordt gegeneerd vanuit de drie werkzame hydrologische hoofdsystemen (Randmeer, IJssel en Veluwemassief (waarop de lokale poldersystemen liggen). Vergravingen kunnen niet alleen leiden tot verschuiving van de invloedsferen (kwelzones) van de verschillende systemen maar ook tot verdroging van het achterland. De invloed van het Veluwemassief kan anders dan nu een dominante rol gaan vervullen⁷. Aan de andere kant biedt het vergroten van kwelinvloed mogelijkheden voor natuurontwikkeling zeker als dat gepaard kan gaan met het blootleggen van voedselarm substraat in de vorm van onderliggende zandpakketten. Dit biedt mogelijkheden voor natuurontwikkeling die aansluit bij het Drontermeer.

Hoogwatergeul

Gegeven de inkadering van de keuzemogelijkheden door de tracerings- en hoogteligging van de Hanzelijn is er in het MER nog een aantal relevante variabelen op milieueffecten te onderzoeken. De Commissie adviseert om daarbij minimaal drie alternatieven voor de inrichting en vormgeving van de hoogwatergeul te onderscheiden:

- een 'groene' hoogwatergeul waarbij minimale graafwerkzaamheden worden uitgevoerd;
- een alternatief conform de inrichting en vormgeving van het voorkeursalternatief uit het Masterplan waarbij relatief lage dijken mogelijk zijn vanwege het onderverdelen van de geul in drie deelgebieden. Hierbij wordt gegraven met het oog zandige substraat zoveel mogelijk bloot te leggen. Mogelijk kan dit gecombineerd worden met meer dynamiek en een verbinding met het Drontermeer⁸;
- een 'blauw' alternatief waarin de rivier zoveel mogelijk ruimte krijgt en bij regelmatig voorkomende waterstanden de bypass als meestromende nevengeul van de IJssel functioneert.

Binnen de te onderscheiden alternatieven voor de inrichting van de hoogwatergeul kunnen er varianten worden onderscheiden waarbij bijvoorbeeld een groter deel wordt 'buitengedijkt' en er bijzondere woon- en recreatiemilieus kunnen worden gecreëerd.

⁶ In De Mulder et al, 2003 (De ondergrond van Nederland, Wolter Noordhoff) wordt bijvoorbeeld geschetst dat de IJssel van 2600 BP tot 1950 BP ter plaatse van de Scenario 6 stroomde). Niet alleen voor de hydrologische modellering als ook voor de ontwikkeling van de alternatieven is het van belang dat het onderliggende reliëf en de geologie in kaart wordt gebracht.

⁷ Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Koekoekspolder met haar kwelproblematiek en aan het ervaringsfeit dat in de wielen in het plangebied kwel optreedt.

⁸ Betrek hierbij ook de varianten zoals benoemd in inspraakreactie 6 van het Waterschap Groot Salland (zie bijlage 2) die aangeven dat: Binnen de voorkeursscenario's zijn alternatieve inrichtingen denkbaar. Denk hierbij aan tot waar de "dagelijkse dynamiek" vanuit het Vossemeer kan worden toegelaten en tot waar absoluut een eigen Bypass-waterpeil moet worden gehandhaafd. Voorts kunnen ook verschillende varianten van het Bypass-waterpeil verder worden uitgewerkt. Binnen de MER kan dan onderscheid worden gemaakt op grond van onderscheidende effecten tussen de verschillende detailoplossingen.

Bij elk van deze alternatieven ontstaan andere ecologische condities en milieueffecten in de geul en op de omgeving en er ontstaan andere mogelijkheden voor de Ecologische Hoofdstructuur, agrarisch en recreatief (mede)gebruik. Ook is het aan te bevelen deze alternatieven te beschouwen op hun robuustheid bij maatgevende hoogwaterstanden en op hun toekomstvastheid om eventuele extra hoogwateropgaven op te kunnen vangen.

Woningbouw en andere opgaven

Naast de hoogwatergeul zijn voor wonen, werken, mobiliteit, natuur en recreatie ook reële alternatieven en varianten te onderscheiden. Aangezien uit de beschikbare documenten blijkt dat de integrale gebiedsontwikkeling is bedoeld om de functionele behoeften op regionale schaal te accommoderen, adviseert de Commissie om in het MER de te onderscheiden alternatieven en varianten ook op de bijbehorende regionale schaal te bepalen.

Voor het deel van het woningbouwprogramma dat in de gemeente Kampen is voorzien, kan – behalve aan de zone die ten zuiden en westen van Kampen in de ruimtelijke reservering van de PKB RvdR ligt – onder andere gedacht worden aan andere woon- en werkmilieus en aan intensiever ruimtegebruik in Kampens gebied ten oosten van de Hanzelijn en in bestaand bebouwd gebied van Kampen.

In de zone ten zuiden en westen van Kampen gelegen in de ruimtelijke reservering van de PKB RvdR kan (gekoppeld aan een fasering) gedacht worden aan varianten met verschillende dichtheden en typen woonmilieus. Ten zuidwesten van het tracé van de Hanzelijn kunnen varianten voor woningbouw worden gecombineerd met varianten voor de bedijking van de hoogwatergeul waarbij een groter deel van het woongebied in de zone met waterpeilfluctuaties kan komen te liggen.

In combinatie met de drie alternatieven voor de hoogwatergeul zoals hierboven aangegeven, kunnen varianten worden onderscheiden voor realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur en voor versterking van de recreatieve infrastructuur.

Aanleg en fasering

Voor welk scenario of alternatief ook gekozen zal worden, de aanleg zal jaren vergen. Geef voor ieder alternatief aan hoe de uitvoering er uit ziet en welke fasering nodig is. Voor de woningbouw zijn bijvoorbeeld faseringen mogelijk van oost naar west, of van het zuiden (in aansluiting op het nieuwe station Kampen-Zuid) naar het noorden.

5. MILIEUEFFECTEN

5.1 Algemeen

Hoofdstuk 5 van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau bevat een goede aanzet voor de beschrijving van de milieueffecten. Werk deze in het MER uit. In de onderstaande paragrafen wordt de effectbeschrijvingen gespecificeerd dan wel aangevuld. Een belangrijk aandachtspunt is het detailniveau van de effectbeschrijving. Deze moet passen zijn bij de besluitvorming. Voor een goed inzicht in de milieugevolgen zal het onderzoek en de effectbeschrijving vooral op het gebied van bodem, water en natuur relatief groot moeten zijn.

5.2 Geo(morfo)logie, bodem en water

De geohydrologische situatie in het gebied is complex. Ten zuiden van de bypass komen in het veengebied van het Kamperveen en Hattemerbroek meerdere dekzandruggen voor. Gezien de meanderende structuren die op bodemkaarten te zien zijn, zouden dit tijdens de dekzandafzetting afwateringsystemen geweest kunnen zijn waarbij omkering van reliëf heeft plaatsgevonden waarbij de oorspronkelijk lage afvoersystemen tot ruggen zijn omgevormd en daardoor hoger in het landschap zijn komen te liggen. Een nauwkeurige beschrijving van de geologische opbouw van het gebied zowel de ondergrond als de deklaag, is noodzakelijk voor een juiste effectbeschrijving.

Voor een goed inzicht in het geohydrologische systeem moet als eerste de geologie en de waterhuishouding in een groter gebied beschreven worden zoals de relaties van het plangebied met de Randmeren, IJsselmeerpolders, IJssel, Polder Mastenbroek en Veluwe.

In het gebied is sprake van grondwater uit de systemen van de Randmeren, IJssel en Veluwe. Beschrijf:

- de ruimtelijke verspreiding en de invloedsferen van de drie systemen (kwelzones) en hoe de lokale poldersystemen daarop liggen;
- hoe de alternatieven de systemen beïnvloeden;
- hoe gebruik kan worden gemaakt van de grondwaterstromingen om een natuurontwikkeling in de bypass mogelijk te maken;
- hoe verandering in de geohydrologie leidt tot vernatting en verdroging, verandering van (grond)waterkwaliteit en –stand.

Onderscheid daarbij de milieueffecten geologie en geomorfologie als aparte aspecten.

Het geohydrologische systeem dient te worden gemodelleerd om de verschillende hydrologische systemen ruimtelijk af te bakenen en om de effecten van de planalternatieven te kunnen doorrekenen. Beschrijf in het MER welke (hydrologische) modellen worden gebruikt en wat daarbij de onzekerheden en onnauwkeurigheden zijn. Beschrijf de sturende hydrologische factoren van de verschillende systeemtypen⁹.

⁹ Zie ook bijlage 2, inspraakreactie 5 van Rijkswaterstaat IJsselmeergebied.

5.3

Hydraulica, erosie en sedimentatie bypass

Bij de aanleg van de bypass als na voltooiing kunnen er belangrijke rivierkundige veranderingen optreden in waterbeweging, erosie en sedimentatie. De mate waarin deze effecten optreden zullen sterk afhangen van het type bypass dat gekozen wordt, en de mate van hydro-morfologische dynamiek die in de bypass wordt toegelaten. Beschrijf helder in het MER:

- Hoeveel materiaal uit de ondergrond wordt afgegraven bij het aanleggen van de bypass, en welke hoeveelheden van welke typen sediment dit betreft;
- Wat de dimensies van de bypass worden: lengte en doorstroomprofiel van de totale geul en – in geval van ‘blauwe’ bypass – hoe breed en diep de wattervoerende geul is;
- In welke mate binnen de bypass kwelstromen optreden (als onderdeel van de totale hydrologische veranderingen (zie 5.2), en wat de te verwachten kwaliteit van dit water is;
- Op welke wijze de bypass bovenstrooms aan de IJssel aantakt (ten opzichte van stromingspatroon in het winterbed bij laag- en hoogwater, drempel, etc.), en bij welke debieten van de IJssel welke debieten door de bypass worden afgevoerd. Geef aan of de bypass ook bij lagere dan maatgevende hoogwaterstanden in de IJssel functioneert, en zo ja, hoeveel water bij verschillende debieten door de bypass afgevoerd worden;
- Wat de hydraulische gevolgen zijn van het afvoeren van water door de bypass bij het instroompunt;
- In hoeverre de waterstroom door de bypass kan leiden tot (ongewenste) laterale erosie van de oevers, en uitschuring van de geul in de diepte. Dit zal afhangen van de waterbeweging binnen de bypass (zowel onder maatgevende omstandigheden, als tijdens lagere afvoeren indien de bypass dan ook water afvoert), de erodeerbaarheid van de verschillende sedimenten in, langs en dicht onder de bedding van de bypass, en de natuurlijke neiging tot meanderen die bij functioneren in de bypass zal ontstaan;
- In hoeverre er (verontreinigd) sediment, zowel zand als slib, in de bypass afgezet zal worden en wanneer deze water (en sediment) vanuit de IJssel afvoert;
- In hoeverre te verwachten is dat door vegetatieopslag de hydraulische ruwheid van de bypass dermate toe kan nemen dat hierdoor de afvoercapaciteit te gering wordt;
- In hoeverre bij extreem hoge afvoer er een gradiëntvoordeel voor de afvoer door de bypass zal ontstaan ten opzichte van de IJssel, waardoor de rivier een natuurlijke neiging zal krijgen zich te verleggen via de bypass;
- Wat de effecten binnen de bypass zijn (waterstanden, erosie, schade aan recreatieve voorzieningen, huizen, etc.) wanneer deze in geval van een calamiteit werkelijk maximaal ingezet moet worden.

5.4 Natuur

Geef in het MER aan:

- waar in het gebied de ecologische hoofdstructuur en Natura 2000-gebieden en de overige natuurgebieden liggen en waar die worden ontwikkeld. Geef ook aan welke oppervlaktewater en grondwater afhankelijke doeltypen en doelsoorten (flora en fauna) voorkomen en zijn vastgesteld voor deze gebieden. Geef daarbij aan van welke milieukwaliteiten (ruimtelijke factoren en standplaatsfactoren) de doeltypen afhankelijk zijn en voor welke invloeden ze gevoelig zijn;
- welke potentiële natuurdoeltypen in gebieden waar nieuwe natuur wordt ontwikkeld, mogelijk zijn en welke bodem- en hydrologische condities daarvoor nodig zijn. Ga daarbij in op de mogelijkheden voor natuurontwikkeling door het blootleggen van onderliggende substraten;
- welke natuurdoeltypen kwetsbaarheid zijn voor verdroging en eutrofiering;
- door welke maatregelen de biodiversiteit vergroot kan worden (bijv. ontwikkeling rietkragen in relatie tot peilbeheer);
- welke effecten op fauna te verwachten zijn: verstoring, biotoopverlies (broed- rust, slaap, migratie-, foerageergebied).

Voor natuur waarvoor geen doeltypen of doelsoorten zijn vastgesteld, dient de verandering te worden beschreven op basis van relevante (bijvoorbeeld kwel- of grondwaterafhankelijke) aandachtsoorten en plantengemeenschappen.

Voor de Natura 2000-gebieden wordt een passende beoordeling uitgevoerd omdat verwacht wordt dat de activiteit significante negatieve gevolgen kan hebben¹⁰. Onderzoek ook de cumulatieve gevolgen tengevolge van andere activiteiten, waaronder bestaand gebruik. De passende beoordeling dient herkenbaar opgenomen te worden in het MER. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan dient de zogenaamde ADC-toets¹¹ doorlopen te worden.

Ga in het MER ook in op de langetermijneffecten aangezien na voltooiing van de ingrepen veranderingen in het projectgebied optreden. Geef daarom in het MER aan hoe op de langere termijn de ontwikkeling van vegetatie (vegetatiesuccessie) zal verlopen onder invloed van de rivierstromingen, sedimentatie en erosieprocessen. Geef daarbij aan wat het regulier beheer zal zijn en hoe eventuele nadelige gevolgen voor de veiligheid ondervangen zullen worden door beheersmaatregelen en beschrijf de gevolgen daarvan voor op de natuur.

¹⁰ Ook eventuele noodzakelijke aanpassingen aan dijken van Flevoland als gevolg van andere maatgevende waterstanden op de randmeren kunnen negatieve gevolgen hebben op Natura 2000-gebieden.

¹¹ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Nbw respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

5.5 Leefmilieu

De keuze voor de ligging van de woonlocaties kan niet los worden gezien van de consequenties die dit heeft voor verkeer en de direct daaraan gerelateerde milieueffecten (geluid, lucht, leefbaarheid) en de gezondheid van de mens¹². Verkeer en vervoersaspecten moeten dan ook integraal met de woningbouw worden bekeken. Minimaal moet aandacht worden besteed aan:

- de hoeveelheid nieuw te realiseren hoofdstructuur en het oplossend vermogen van bestaande en verwachte verkeersproblemen;
- belasting van de hoofdwegenstructuur;
- de daaraan gerelateerde geluidsbelastingen en concentraties luchtverontreiniging;
- de aantrekkelijkheid van het openbaar vervoer in de vorm van een beschouwing over nabijheid en kwaliteit van de openbaar vervoersvoorzieningen.

Door gebruik te maken van een verkeersmodel zijn kwantitatieve uitspraken te doen over verkeersbelasting, geluidsbelasting en luchtemissies. Maar ook zonder model zijn de gevraagde gegevens te produceren door gebruik te maken van bestaande telgegevens en wetmatigheden.

5.6 Cultuurhistorie

Beschrijf tegen de achtergrond van de geo(morfo)logische ontwikkeling de historische ontwikkeling van het landgebruik. Ga daar bij in op de wisselwerking tussen beide ontwikkelingen en op de samenhang van de aanwezige landschappelijke elementen. Geef hierbij aan welke kenmerkende cultuurhistorische elementen hiervan zichtbaar zijn (dijk- en wegracés zoals, kolken, bewoningsplaatsen en bebouwingspatronen, binnendijkse compartimentering en verkaveling). Niet alleen oude kaarten van dit gebied kunnen aanvullend aan de tekst inzicht geven in de oude lopen van de IJssel maar ook ruimtelijke geologische kaarten.

Geef naast een beschrijving op kaart en in beelden en/of fotomontages aan welke veranderingen plaatsvinden in de huidige specifieke kenmerken en waarden van het landschap, de cultuurhistorie en de geomorfologie. Geef aan welke kans er bestaat op het aantreffen van archeologische waarden

Ga specifiek in op beeld dragers, zichtlijnen, cultuurhistorische en aardkundige waarden. Geef tevens aan door welke maatregelen deze specifieke kenmerken en waarden bewaard, hersteld of versterkt kunnen worden.

¹² Zie ook bijlage 2, inspraakreactie 2 van de gemeente Kampen.

5.7 Recreatie

Geef aan welke betekenis het gebied op dit moment heeft voor de recreatie. Beschrijf welke specifieke voorzieningen aanwezig zijn, de recreatieactiviteiten, de belangrijkste gebruikperiodes en zo mogelijk een kwantitatieve indicatie van het gebruik. Geef in het MER ook aan welke vormen van recreatie (zoals wandelen, fietsen, kanoën) zijn voorzien in de verschillende deelgebieden.

6. OVERIGE ONDERWERPEN

Voor de onderdelen “vergelijking van de alternatieven”, “leemten in milieu-informatie”, “evaluatie” en “samenvatting van het MER” heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Provincie Overijssel en de provincie Flevoland

Bevoegd gezag: de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel en Flevoland

Besluit: Partiële Herziening Streekplannen

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C1.2; C9; C10.3; C11.1; C12.1 en C12.2

Activiteit: In het gebied IJsseldelta-Zuid willen de provincies Overijssel en Flevoland de regionale opgaven voor hoogwaterbescherming, woningbouw, infrastructuur, natuur en recreatie, integraal uitwerken.

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Vrijwillige Milieubeoordeling IJsseldelta-Zuid, Arcadis, 26 juni 2006;
- Masterplan Veilig wonen, werken en recreëren in IJsseldelta, Partners IJsseldelta Zuid, augustus 2006;
- Concep-Notitie Reikwijdte en Detailniveau Partiële Provinciale planherzieningen, Partners IJsseldelta-Zuid, mei 2007;
- scenario's bypass Kampen, Partners IJsseldelta Zuid, maart 2005;
- Verkenning geohydrologische effecten, Waterschap Groot Salland, november 2005;
- Verkenning erosiegevoeligheid van bodem in Bypass Kampen, Alterra, 31 augustus 2005;
- Ecologisch Onderzoekrapport, Altenburg & Wijmenga, 2007;
- Diverse kaarten;

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Zie bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: De Brug en Flevopost

advies aanvraag: 22 mei 2007

ter inzage legging: 24 mei tot en met 21 juni 2007

advies reikwijdte en detailniveau: 12 juli 2007

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. B.F.M. Beerlage (werkgroepsecretaris)

dr. F.H. Everts

ir. J.H.J. van der Gun

ing. D. Hamhuis

dr. H. Middelkoop

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. IJsseldelta Kampen Vereniging voor natuurstudie en -bescherming, Kampen
2. Gemeente Kampen, Kampen
3. Waterschap Zuiderzeeland, Lelystad
4. Rijkswaterstaat Oost-Nederland, Arnhem
5. Rijkswaterstaat IJsselmeergebied, Lelystad
6. Waterschap Groot Salland, Zwolle
7. E.J. Dragt, Kamperveen
8. Gemeente Oldenbroek, Oldebroek
9. Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten, Amersfoort
10. B.F. Zeven namens Stichting Werkgroep Zwartendijk, Zalk
11. J.H.G.M. Hullegie en
M.A. Hullegie-van der Geest, Kampen

Advies over de reikwijdte en het detailniveau van het milieueffectrapport IJsseldelta-Zuid

In het gebied IJsseldelta-Zuid willen de provincies Overijssel en Flevoland de regionale opgaven voor hoogwaterbescherming, woningbouw, infrastructuur, natuur en recreatie, integraal uitwerken. In 2006 zijn – als eerste stap voor de integrale ontwikkeling – zes scenario's uitgewerkt en is een Masterplan opgesteld. Voor het eerste formeel besluit stellen gedeputeerde staten van de provincies Overijssel en Flevoland beide een partiële provinciale streekplanherziening op. Om de milieubelangen een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over de planherzieningen wordt de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2172-0